

מסעי ב

1134507 1134507

רוב ווערן מענטשן גערעכנט לויט זיי-
ער עלטער, לערנט דעריבער רש"י
אז אויך דא ווערן זיי נמנה (ניט בלויז
לפי סדר נשואיהן, נאר אויך) "לפי
גדולתן כו' בשנים".

איז ניט מובן: וויבאלד אז דער
גאנצער יסוד פון רש"י אז "כאן מנאן
לפי גדולתן" (כאטש מען קען לערנען,
אדרבא "בכל המקרא" מנאן — ווי
ע"פ רוב — לפי גדולתן כו' און דא
— בלויז לפי סדר נשואיהן) איז פון
דעם וואס (געוויס) "נישאו כסדר תול-
דותן" — האט ער דאך געדארפט
שרייבן "נישאו כסדר תולדותן" פאר
"כאן מנאן לפי גדולתן כו'".

(ג) ס'איז מסתבר צו זאגן, אז דארט
וואו די בנות צלפחד ווערן אויסגע-
רעכנט בכתוב דעם ערשטן מאל,
ווערן זיי נמנה כפי סדר תולדותן.
ווייל דארט ווערט דערציילט "וצלפחד
בן חפר (לא) היו לו (בנים כי אם)
בנות", איז די סברא מחייב, אז ביים
דערציילן אז צלפחד האט געהאט בנות,
איז דער פסוק זיי מונה ווי ער האט
זיי געהאט — כפי סדר תולדותן.

האט מען דאך לפ"ז געדארפט לער-
נען, אז די בנות צלפחד האבן חתונה
געהאט שלא כסדר תולדותן [ווי אין
א סך אנדערע פאלן: וואו די צעירה
האט חתונה לפני הבכירה], און אז

(5) ראה בארוכה לקוטי שיחות ח"ה ע'
115.

(6) פנחס כו, לג.

(7) להעיר מוצא (כט, יח ואילך) שיעקב
רצה לשאת את הצעירה קודם. וראה בחו"ש
ע"פ (שם, כו) ובמקומות שנשמנו שם.

א. אין פסוק ותהיינה מחלה תרצה
חגלה ומלכה ונועה גו' לנשים, שטע-
לט זיך רש"י אויף "מחלה תרצה וגו'"
און איז מפרש: כאן מנאן לפי גדול-
לתן זו מזו בשנים ונשאו כסדר תול-
דותן ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן
(און דערנאך איז רש"י מוסיף "ומגיד
כו'", כדלקמן ס"ג).

פון וואנעט נעמט רש"י אז "כאן
מנאן לפי גדולתן כו' ובכל המקרא
מנאן לפי חכמתן"? איז ווי מ'לערנט
בהשקפה ראשונה קומט אויס, אז
היות ווי אין רוב פאלן איז דער
סדר הנישואין אין א משפחה לויטן
עלטער פון די קינדער [און ווי דער
תלמיד האט שוין געלערנט אין ספר
בראשית: "לא יעשה כן במקומנו לתת
הצעירה לפני הבכירה"], איז דערפון
פארשטאנדיק, אז אין אונזער פסוק
וואו עס ווערט דערציילט "ותהיינה גו'
לנשים" איז "מנאן לפי גדולתן", וב-
מילא מוז מען לערנען, אז "בכל ה-
מקרא" וואו זיי ווערן גערעכנט מיט
אן אנדער סדר איז "מנאן לפי חכמתן".

אבער אין אמת'ן קען מען אזוי ניט
לערנען. ווייל

(א) לפ"ז האט רש"י געדארפט שרייבן
"כאן (וואו עס רעדט זיך וועגן זייערע
נישואין) מנאן לפי סדר נשואיהן ונש-
או כסדר תולדותן" — און ניט "כאן
מנאן לפי גדולתן כו'".

(ב) אפילו את"ל, אז היות ווי ע"פ

(1) פרשתנו לו, יא.

(2) וכו' בב"ב קכ, א.

(3) ראה גם רשב"ם לב"ב שם.

(4) ויצא כט, פ"ח Created with

 nitroPDF professional

download the free trial online at nitropdf.com/professional

דעריבער ווערן זיי נמנה בלויז אין דער הקדמה צו זייער טענה "לפי חכמתן".

דאס איז אבער בלויז א ביאור אז מען קען לערנען אין יענעם פסוק אז "מנאן לפי חכמתן". ס'איז דאך אבער א סך גלאטיקער צו זאגן, אז יענער פסוק וואס בפועל רעדט ער נישט וועגן זייער תביעה, נאר ער דערציילט אז "לא" (היו לו) (בנים כ"א) בנות, איז ער זיי מונה כפי תולדותן.

בלייבט במילא נאך אלץ שווער: וויבאלד אז ס'זיינען פאראן פאלן וואו די צעירה האט חתונה לפני הבכירה, איז פון וואנען נעמט רש"י אז אין פסוק "וצלפחד גו' היו לו גו' בנות" ווערן זיי נמנה לפי חכמתן, נישט כפי סדר תולדותן?

ג. לאחרי ווי רש"י פארענטפערט פארוואס אין אונזער פסוק איז דער סדר פון די בנות צלפחד אנדערש ווי בכל המקרא, אז "כאן מנאן לפי גדר לתן כו' ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן", איז ער מוסיף: "ומגיד ששקולות זו כזו".¹¹

איז אין דעם נישט פארשטאנדיק:

א) וויבאלד אז "בכל המקרא מנאן לפי חכמתן", הייסט עס דאך אז די וואס ווערן "בכל המקרא" נמנה פריער, זיינען זיי געווען גרעסער בחכמה, היינט ווי זאגט רש"י "ששקולות זו כזו"?

ב) אפילו את"ל אז "שקולות זו כזו" מיינט זייער גלייכקייט אין אנדערע מעלות (נישט אין חכמה),¹² איז נישט

מחלה ונועה גו',¹³ הוא הקדמה ל"ותקרבה גו'" שבפסוק שלאח"ז.

13) וכדעת תנא דבי ר"י (ב"ב שם). אבל ראה לקמן הערה 22 ובשו"ג שם.

14) כפירוש הרא"ם וגו"א כאן.

אין אונזער פסוק ווערן זיי נמנה בלויז לפי סדר נשואיהן, נישט לפי גדולתן; און אין פסוק "וצלפחד בן חפר גו' היו לו גו' בנות" ווערן זיי נמנה כפי תולדותן.

איז פארוואס לערנט רש"י אז "בכל המקרא" [נישט בלויז אין פסוק "ותק" רבנה גו' "וואס דערציילט וועגן זיי" ער טענה "אבינו מת במדבר גו' למה יגרע שם אבינו גו' כי אין לו בן"], א זאך וואס איז פארבונדן מיט חכמה,¹⁴ נאר [אויך אין פסוק "וצלפחד גו' היו לו גו' בנות" וואס רעדט (נישט וועגן חכמה, נאר) וועגן תולדה, איז "מנאן לפי חכמתן", און דוקא אין אונזער פסוק איז מנאן לפי גדולתן כו' ב" שנים?

ב. מ'קען מסביר זיין דעם טעם וואס (רש"י לערנט אז) אויך דעם ערשטן מאל ווערן די בנות צלפחד גערעכנט "לפי חכמתן":

דער סיפור הכתוב "וצלפחד גו' לא היו לו בנים כ"א בנות" איז א הקדמה צו דעם שפעטער-דערציילטן, אז די בנות האבן גע'טענה'ט "אבינו מת במדבר גו' ובנים לא היו לו גו' תנה לנו אחוזה גו' ",¹⁵ און דאס איז א טענה וואס באווייזט אויף חכמה.

(8) פנחס כו, א.

(9) שם, ג"ד.

(10) ואף שההוכחה ל"חכמניות היו" הוא מזה ש"אם הי' לו בן לא היו תובעות כלום" (רש"י שם, ד) — הרי מובן אשר [נוסף לזה, שכללות ענין הטענה בדין נוגע לחכמה. וראה ב"ב שם] בנוגע לטענה זו בפרט, ש"ראתה עינם מה שלא ראתה עינו של משה" (רש"י שם, ז) — ודאי נוגע ענין החכמה.

(11) שהרי בכל הפקודים נמנו רק בנים ולא בנות (ולמעיר מפרש"י שם כו, מו).

(12) וכן הפסוק (יהושע יז, ג) "ולצלפחד בן חפר גו' לא היו לו בנים כ"א בנות גו'".

פסוקים, איז ווייניק צו זאגן "ששקו-
לות זו כוז" נאך מ'דארף אויך אג-
קומען צו "מנאן לפי גדולתן . . לפי
חכמתן", האט דאך רש"י עס געדארפט
מפרש זיין באַ דעם ערשטן מאָל פון
שינוי; אָבער דאָרט באַנוגט ער זיך
מיטן פי' "מגיד שכולן שקולות", און
אין אונזער פסוק וואו ער איז מפרש
צום צווייטן מאָל דעם טעם השינוי,
איז ער מוסיף "מנאן לפי גדולתן . .
לפי חכמתן"?

אויך איז נישט פארשטאנדיק: ווען
ס'איז דא א סתירה צווישן צוויי פסוק-
ים, פארענפערט רש"י די סתירה
בעת עס ווערט א סתירה, ד.ה. ווען
מען קומט צום צווייטן פסוק. ווייל
בשעת מען לערנט דעם ערשטן פסוק,
איז נאך גארניט שווער.

און ווי מ'זעט עס פון דעם זעלבן
ענין גופא, אז אין דעם ערשטן פסוק:
"ושם בנות צלפחד מחלה ונועה גו"
שטעלט זיך נישט רש"י "ולהלן הוא
אומר כו'".

איז לפ"ז נישט פארשטאנדיק: אויך
אין פסוק "ותקרבנה גו", וואו די
בנות צלפחד ווערן גערעכנט צום צוויי-
טן מאָל (מיטן זעלבן סדר ווי דעם
ערשטן). איז דאך דעם תלמיד גארניט
שווער פון פסוק אין פ' מסעי וואָס
ער האט נאך נישט געלערנט. היינט
פארוואָס פרעגט דאָרט יע רש"י "ולהלן
הוא אומר כו'".

ה. איז דער ביאור בכל זה:

וואָס עס אַרט דעם תלמיד אין פסוק
ותקרבנה גו' וואו די בנות צלפחד
ווערן אויסגערעכנט צום צווייטן מאָל,
איז [נישט די סתירה פון פסוק אין
אונזער סדרה: וואָס ער האט נאך נישט
געלערנט, נאָר] דער פסוק גופא "ואלה
שמות בנותיו": צוליב וואָס דאָרף ער

פארשטאנדיק: דער גאנצער מקור אַז
"שקולות כו'" איז לכאורה מצד דעם
שינוי הסדר אין די פסוקים. אָבער
וויבאלד אַז רש"י איז מבאר טעם ה'
שינוי "כאן מנאן לפי גדולתן . . ובכל
המקרא מנאן לפי חכמתן", איז דאך
ניטאָ קיין מקור צו זאגן אַז "שקולות
זו כוז"?

און די זעלבע שאלה איז לאידך
גיסא: וויבאלד אַז דער פסוק "ותהיינה
מחלה תרצה וגו'" מיט זיין שינוי
הסדר פון "כל המקרא", קומט אונז
לאָזן הערן "ששקולות זו כוז", דאָרף
דאך רש"י נישט אָנקומען צום פירוש
"כאן מנאן לפי גדולתן כו'".

די קשיא איז נאך שטארקער: די
צוויי ענינים אין פרש"י — (א) כאן
מנאן לפי גדולתן . . ובכל המקרא
מנאן לפי חכמתן, און (ב) שקולות זו
כוז — זיינען לכאורה גענומען פון
גמרא¹⁵. אָבער אין גמרא זיינען דאָס
טאָקע דעות מחולקות¹⁶. און רש"י
(אין דרך הפשט) איז כולל ביידע
ענינים צוזאמען?

ד. נוסף צו די שאלות בפ' רש"י
על אתר, איז אויף דער רש"י אויך
שווער פון א פריערדיקער רש"י אין
פ' פנחס:

אין פסוק "ותקרבנה בנות צלפחד
גו' מחלה נועה וגו'" שטעלט זיך
רש"י אויף "מחלה נועה וגו'" און איז
מפרש: ולהלן הוא אומר ותהיינה
מחלה תרצה, מגיד שכולן שקולות זו
כוז, לפיכך שינה את סדרן.

איז נישט פארשטאנדיק: אויב רש"י
(בפרשתנו) נעמט אָן, אַז בכדי צו
פארענטפערן דעם שינוי הסדר אין די

(15) ב"ב שם.

(16) ראה רשב"ם שם ד"ה שקולות:

ולא תסייע לי.

nitroPDF

professional

download the free trial online at nitropdf.com/professional

ותקרבנה נאכאמאל¹⁹, בכדי צו לאזן אונז הערן, דורך דעם שינוי הסדר לגבי פ' מסעי, אז "כולן"²⁰ שקולות זו כזו"²¹.

ו. מען דארף נאך אבער פאר-שטיין: וויבאלד אז אויך דעם ערשטן מאל ווערן די בנות צלפחד אויסגע-רעכנט מיטן סדר "מחלה ונועה גו" בשינוי לגבי זייער סדר בפ' מסעי, וואלט מען דאך לכאור געוואוסט אז "שקולות זו כזו" בלויז פון די צוויי פסוקים. איז דאך הדרא קושיא ל-דוכתה: צוליב וואס דארפן זיי ווידער אויסגערעכנט ווערן אין פסוק "ותק-רבנה"?

איז דער ביאור אין דעם: ביים צוגיין ע"פ דרך הפשט²² צו א שינוי

(19) ועפ"ז יומתק מה שרש"י מסיים בפירושו שם "לפיכך שינה את סדרן" — דלכאורה, לפי הפי' שבהשקפה ראשונה (שקושיית רש"י היא השינוי בהסדר) — הרי תיבות אלו מיותרות, וכבר ש"י וז"ל (ו, כו) שאינו מסיים לפיכך שינה — כי כוונת רש"י כאן היא לתרץ את הקושיא שבכאן — את יתור הכתוב (ולא השינוי), שהחידוש בכתוב הוא שכולן שקולות. ולכן מסיים לפיכך שינה כו', שיתור הכתוב ע"י ש"שינה" מלמדנו, שהסדר לאו דוקא כי כולן שקולות.

(20) ואף שהשינוי הוא רק בנוגע לנועה ותרצה — מכיון שהכתוב מלמדנו שסדר המנין הוא לאו דוקא, מסתבר שכולן שקולות (וראה לקמן הערה 29). ובכל אופן צ"ע דהוי ל" לשנות (גם) בנוגע להראשונה — ובכל הג' כתובים נמנית מחלה ראשונה! (21) וכבר ש"י וז"ל שם.

(22) לכאורה יש להוכיח שגם ע"ד ה"הלכה כן הוא, לדעת ר' ישמעאל שלומד ששקולות היו מהלשון "ותהייתה" (ב"ב שם) ולא משינוי הסדר שבהכתובים.

אבל עדיין קשה, שהרי גם שיטת רש"י כן היא (כבהערה 24), ומ"מ יליף ש"כולן שקולות כו'" מצד כפל השמות כדלקמן בפנים, ועפ"ז — גם ר"ש יכול לפרש כן

זיי אויסרעכענען נאכאמאל, בשעת ער האט שוין זייערע נעמען אויסגערעכנט פריער?¹²³⁴⁵⁶⁷

מוז מען זאגן, אז אין דעם פסוק איז ער אויסן (בעיקר), ניט צו זאגן זייערע נעמען, נאר מדגיש זיין עפעס דורך דעם איבער-חורן — אין וואס קען דא זיין א הדגשה? אין דעם סדר. ס'איז אבער ניט מובן: אויך דעם ערשטן מאל שטייען זיי מיטן זעלבן סדר, היינט וואס איז דער פסוק מחדש מיטן סדר "מחלה נועה גו" י?¹²³⁴⁵⁶⁷

[און מ'קען ניט ענטפערן, אז דער חידוש הסדר אין פסוק "ותקרבנה גו" איז, אז אויך בנוגע צו "חכמתן" זיינען זיי אין זעלבן סדר ווי לידתן — ווארום אויך אן דעם פסוק איז בסתם מסתבר צו זאגן אזוי, ווייל "ימים" ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה].

אויף דעם איז רש"י מפרש "ולהלן הוא אומר ותהייתה מחלה תרצה", אז דער חידוש דא אין דעם סדר "מחלה נועה וגו'" איז (ניט לגבי זייער סדר פריער, נאר) לגבי דעם סדר "מחלה תרצה" וואס שטייט "להלן". און דע-ריבער רעכנט דער פסוק אויס די נעמען פון בנות צלפחד אין פסוק

(17) ומה שרש"י מעתיק (לפני פירושו) "מחלה נועה וגו'" — ולא "ואלה שמות בנותיו וגו'", אף שהקושיא היא לכאורה גם ע"ז שמיתר הוא — כי זה מבין ה' תלמיד (גם בלי פרש"י) שהחידוש הוא בהסדר, אלא שקשה לו, שבסדר זה — "מחלה נועה וגו'" — אין כל חידוש כי גם לפני נאמר אותו הסדר. ולכן מעתיק רש"י (רק) תיבות אלו "מחלה נועה וגו'" — שיש חידוש בסדר זה, כי "להלן הוא אומר כו'", כפנים.

(18) איוב לב, ז (אין הכוונה להפסוק) שהרי התלמיד עדיין לא למד איוב — כ"א להענין, והתלמיד רואה גם בעצמו אז ימים גו'.¹²³⁴⁵⁶⁷

Created with

ווערן זיי דערפאר אויסגערעכנט נאכאמאל אין פסוק ותקרבה, וואס דער יתור הכתוב לערנט אונז, אז דער טעם השינוי איז צו זאגן „שכולן שקולות זו כזו“.

ז. מ'דארף נאך אבער פארשטיין: ווען „להלן“ אין פ' מסעי, זאלן די בנות צלפחד שטיין לויט זייער חשיבות און מעלה, וואלט געווען פאר-שטאנדיק אז וויבאלד אין ביידע ער-טער — סיי אין פסוק ותקרבה און סיי אין פ' מסעי — רעדט זיך וועגן זייער חשיבות, און דאך איז זייער סדר אן אנדערער, לאזט עס אונז הערן אז „שקולות זו כזו“; וויבאלד אבער אז אין פשטות ווערן זיי אין פ' מסעי נמנה כפי סדר נשואיהן — היינט ווי קען מען זאגן אז דער שינוי הסדר בפסוק ותקרבה לגבי פ' מסעי איז „מגיד ששקולות זו כזו“?

איז די קשיא באווארנט רש"י (ב) פירושו לפ' מסעי (ס) דורך זיין חידוש „כאן מנאן לפי גדולתן כו'“, אז זיי ווערן דא נמנה (ניט נאך לויט סדר נשואיהן, נאך) „לפי גדולתן“²⁵ זו מזו בשנים (וואס די „גדולה“ איז פאר-בונדן אויך מיט חכמה — „ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה“, כנ"ל ס"ה). און וויבאלד אז אין ביידע ערטער — אין פסוק ותקרבה און אין פ'

(25) ואף שזה נוגע לפירושו בפ' פנחס שם — מכיון שכשהתלמיד לומד פרש"י בפ' פנחס לא למד עדיין הפסוק בפ' מסעי, הרי אינו קשה לו עדיין זה שהסדר „מחלה תרצה גו'“ „להלן“, הוא לכאורה לא בנוגע לחכמה, ולכן סומך רש"י את עצמו על מה שיפרש אח"כ בפ' מסעי.

(26) ועפ"י יומתק גם לשון רש"י „לפי גדולתן כו'“ ולא „כפי סדר שנולדו“ וכיו"ב.

הסדר פון איין פסוק צו א צווייטן, דארף מען [ניט לכל לראש — זאגן אז „שקולין הן“²², נאך] זוכן א טעם פארוואס זאל אין איין פסוק זיין דער סדר באופן זה און אין צווייטן פסוק זאל ער זיין באופן אחר²⁴.

ובמילא, ווען די בנות צלפחד זאלן געווען זיין אויסגערעכנט בלויז דעם ערשטן מאל אין פ' פנחס און נאך אמאל אין פ' מסעי, וואלט מען מס' ביר געווען דעם טעם השינוי גאר בפשטות:
אוצר החכמה

אז דעם ערשטן מאל, וואו עס שטייט אז צלפחד „(לא) היו לו (בנים כ"א) בנות“, ווערן זיי נמנה כפי ה' סדר וואס „היו לו“ — כפי סדר תולדות, און אין פ' מסעי, וואו עס ווערט דערציילט „ותהינה גו' לנשים“ — ווערן זיי נמנה לפי סדר נשואיהן (און אז נישאן שלא כסדר תולדות).

ולמה זקוק להלימוד מ„ותהינה“?

וי"ל: (א) שרי"ש יש לו טעם אחר בכפל השמות (או שלא דריש כפל שמות). (ב) שכונת רי"ש ב„שקולות היו“ הוא באופן ד„הוי אחת לכולן“, היינו ששקולות בכל הענינים (ולא רק בחכמה, כפירוש הרגמה שם), ולפ"ז אין הוכחה שרי"ש ס"ל כרבי (שבהערה 24).

(23) כדעת ר"ש (משנה סוף כריתות) שתמיד הוא ללמוד ששקולין הן.

(24) כדעת רבי (קידושין ל, סע"ב ואילך — בנוגע לאו"א שמנה ר"ש בכריתות שם), שאם יש למצוא טעם להשינוי אין רא"י ששקולין, וכ"ה בפרש"י עה"ת (ר"פ קדור' שים), וראה לקר"ש חט"ו ע' 58 ואילך (בפרש"י וראש שם).

(*) ומה שהעתיק רש"י (פנחס כז, א) גם תיבת ותהינה — אין כוונתו לדרשת רי"ש [שהרי (א) לא רמזה כלל, (ב) מה לשון „ולהלן“ ולא „להלן“ מוכח שלימודו הוא מהשינוי], כ"א — לציין הכתוב לו מכון (ולא „ש"י הושע"י, ג) ! ודומק).

מסעי — איז דער סדר המנין נוגע צו חכמה, איז במילא דער שינוי ה' סדר "מגיד (ווי רש"י איז מסיים) ש' שקולות זו כזו".

ח. אבער גלייך ווי רש"י זאגט "כאן מנאן לפי גדולתן כו' — נאך פארן סיום "ומגיד ששקולות כו'", ווערט דעם תלמיד שווער:

וויבאלד און "כאן" רעדט זיך וועגן "ותהיינה גו' לנשים" און ניט וועגן תולדה, איז ווי קען מען זאגן אז דער סדר דא, וואס איז אנדערש ווי אין פסוק "וצלפחד גו' היו לו גו' בנות" (וואס רעדט בפשטות וועגן תולדה), זאל זיין לפי גדולתן כו'?

דעריבער זאגט רש"י גלייך, אז די שייכות פון "לפי גדולתן כו'" צו אונזער פסוק איז מצד דעם וואס "נישאו כסדר תולדותן". און דאס וואס "בכל המקרא" שטייען זיי אין אן אנדער סדר, איז עס ווייל דארט "מנאן לפי חכמתן" [און ווי ערקלערט פריער (סעיף ב')], אז אויך דעם סדר המנין אין ערשטן פסוק קען מען איינלערנען אז ער האט א שייכות צו "חכמתן".

און לאחרי ווי דער תלמיד ווייס שוין אז "כאן מנאן לפי גדולתן כו'", איז רש"י מסיים "ומגיד ששקולות זו כזו", ווארום וויבאלד אז אויך דער מנין אין אונזער פסוק איז לפי גדולתן (וואס איז פארבונדן מיט חכמה כנ"ל ס"ז) — איז דער שינוי הסדר פון אונזער פסוק לגבי די ערשטע צוויי מאל "מגיד" — ששקולות זו כזו".

ט. ע"פ הג"ל ווערט אויך פארענטפערט ווי "שקולות זו כזו" איז ניט קיין סתירה צו "מנאן לפי חכמתן" — ווייל מיט "מנאן לפי חכמתן" מיינט

רש"י [ניט אז די מסקנא איז אז בא די בנות צלפחד איז די וואס איז נמנה פריער בכל המקרא — האט געהאט מער חכמה ווי די וועלכע שטייט נאך איר, נאך] אז דער מנין "בכל המקרא" (כולל אויך אונזער פסוק) איז נוגע (ניט ווי אין רוב ערטער צו עלטער בשנים, נאך) צו חכמה.

און וויבאלד עס זיינען דא שינויים אין דעם סדר המנין — כאטש אז אומעטום איז מנאן לפי חכמתן — איז דערפון געדרונגען אז סדרן לפי חכמתן "שקולות זו כזו". מ'קען דאך אבער ניט שרייבן אלע בבת אחת — איז דער שינוי הסדר מגיד אז שקולות.

י. נאך אן אופן (מרווח יותר) קען מען מבאר זיין:

אין חכמה זיינען פארען צוויי סוגים: (א) עיקר החכמה — וואס קומט דורך לערנען און הארעווען. (ב) חכמה וואס קומט מיט יארן — "ימים ידברו" ורוב שנים יודיעו חכמה, כנ"ל.

לייגט זיך צו זאגן, אז די ערשטע צוויי מאל וואס זיי ווערן גערעכנט לפי חכמתן, איז דער סדר טאקע מדויק²⁷. ד.ה. אז אין דעם עיקר ה'

(27) ע"ד כמה הרפתקי עדו עליהו (קדושין לג, סע"א).

(28) כי אף שיתור הכתוב (פנחס שם) מלמדנו ששקולות הן (היינו שהסדר הוא לאו דוקא) — הרי

(א) מכיון שלפי דרך הפשט, סברא הראשונה היא למצוא טעם להשינוי (כנ"ל ס"ז), לכן גם לאחרי הלימוד ששקולות מסתבר לומר שהסדר יש בו דיוק (וראה מלבי"ם לויקרא ד, לב), שאפילו לדעת רש"י ש"ש טעם בכ"א למה תפס דוקא שינוי הסדר).

(ב) בנדר"ד שישנם ג' כתובים, והלימוד שקולות כו' הוא רק מצד שינוי הסדר שבפסוק ותקרבנה להפסוק שבפ' מסעי,

download the free trial online at nitropdf.com/professional